

Скалянчук А. С.,

магістрантка кафедри української літератури та компаративістики

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Науковий керівник: **Томбулатова І. І.,***

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української літератури та компаративістики

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ФЕНОМЕН ПОСТАПОКАЛІПТИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Феномен постапокаліптики в українській літературі є цікавим і неоднозначним явищем. Він показує реакцію українських письменників на теми катастрофи, кризи і кінця світу. Цей жанр літератури став популярним у світовому контексті після Другої світової війни та холодної війни, коли багато письменників стали розмірковувати над можливими наслідками атомної загрози та інших глобальних проблем.

Феномен постапокаліптики в Україні показує особливості українського суспільства, історії та культури. Основні аспекти цього феномену в Україні включають:

1. Голодомор. Україна має складну історію, яка включає в себе події, що призвели до катастрофи і кризи. Голодомор 1932–1933 років в Україні тривав 17 місяців – з квітня 1932 року до листопада 1933 року. За різними даними, загинуло від 4 до 7 млн людей, хоча деякі історики вказують про 10-11 млн загиблих. Навесні 1933 року, кажуть історики, в Україні помирало 17 людей щохвилини, 1 000 людей щогодини і майже 25 000 людей щодня. От і вже починає зароджуватися період апокаліпсису і письменники починають використовувати цей період у своїх творах [1].

2. Після війни. Після Другої світової війни багато українців, таких як Василь Земляк, Микола Бажан, Василь Голобородько, створювали оповідання та романи, які описували життя людей у післявоєнних руйнівних умовах.

3. Часи радянської гіперболізації. У період радянської влади українська література була сильно контролюваною, а тема постапокаліптики постійно випускається соціально-політичним тлумаченням. Такі твори, як роман Олеся Гончара "Собор", відображали духовну кризу і загрозу самовизначення нації.

4. Після незалежності. Після отримання української незалежності 24 серпня 1991 році літературна тематика розширилася,

а постапокаліптичний жанр став більш різноманітним. Письменники, такі як Сергій Жадан, Марія Матіос та Олесь Ульяненко, стали досліджувати тему кризи та пошук нових ідентичностей в умовах сучасної України.

5. Війна на сході України. Кровопролиття на сході України, яке почалося в 2014 році, призвело до глибоких змін у сприйнятті теми постапокаліпсису в українському суспільстві. Багато творів, які відображаються в цьому контексті, відображають вплив війни на життя людей та суспільство загалом.

6. Ідентичність і самовизначення. Постапокаліптичні наративи часто досліджують питання ідентичності і самовизначення, особливо в контексті зміни умов виникнення після катастрофічних подій.

7. Сучасні проблеми і виклики. Українські вибірки постапокаліптичний жанр для висвітлення сучасних письменників проблем і викликів, таких як корупція, екологічні проблеми, політичні нестабільності та соціальні диспаритети.

8. Фантастика. Українська наукова фантастика активно використовує постапокаліптичні мотиви для висвітлення наукового прогресу, технологічних революцій та їх можливих наслідків. Романи та оповідання, такі як «Метро 2033» Дмитра Глуховського та «Варлаам і Йосафат» Олесь Бердника, представляють різні варіації апокаліпсису в українському фантастичному контексті.

9. Сучасні автори і творчість. Сучасні українські письменники, такі як Андрій Курков, Оксана Забужко, Юрій Андрухович та інші, активно досліджують постапокаліптичний жанр та створюють твори, які відображають український контекст.

10. Постапокаліптика та теперішня війна в Україні. Постапокаліптичні наративи можуть бути в особливому вигляді в контексті теперішньої війни в Україні, після чого автори та митці змогли висловлювати свої думки та реакцію на цей конфлікт та його можливі наслідки. Ось деякі способи, якими постапокаліптика може відображати теперішню війну в Україні:

1. Війна як апокаліпсис. Деякі постапокаліптичні твори можуть використовувати війну як катастрофічну подію, що викликала апокаліпсис у суспільстві. Ці наративи можуть досліджувати, як війна впливає на життя і мораль людей та остаточно до руйнування та розпаду суспільства.

2. Життя під війною. Деякі автори можуть створювати твори, які досліджують, як люди намагаються жити під час війни, як вони виживають та намагаються знайти нормальність в умовах конфлікту.

3. Зруйновані міста та інфраструктура. Важливою частиною постапокаліптичних сценаріїв може бути опис зруйнованих міст та

інфраструктури, що є результатом війни. Це може відобразити реальний стан деяких міст в Україні.

4. Вплив на психіку і мораль. Постапокаліптичні твори можуть також досліджувати психологічні аспекти війни, які включають стрес, травму та моральне знецінення, що можуть впливати на особистість людини.

5. Пошук ідентичності і місця в сучасному світі. Українці, які пережили війну, можуть шукати свою ідентичність і роль у сучасному світі. Постапокаліптичні наративи можуть відобразити цей пошук і рефлексію.

6. Соціальні і політичні аспекти. Постапокаліптичні твори можуть аналізувати соціальні та політичні аспекти війни, включаючи корупцію, геополітичні драми та геополітичний вплив на країну.

Ці теми і аспекти дозволяють авторам і митцям висловлювати свої думки, досліджувати вплив війни на суспільство та індивідуальність і надавати голос тим, хто переживає цей конфлікт. Постапокаліптична література може служити засобом рефлексії, аналізу та розуміння складної ситуації в Україні та спонукати до обговорення майбутніх шляхів розвитку країни.

Загалом, феномен постапокаліптики в українській літературі показує пошук ідентичності, відповіді на соціальні проблеми та відображення сучасних викликів і загроз, з якими стикається суспільство в Україні та світі.

Важливо відзначити, що феномен постапокаліптики в українській літературі продовжує розвиватися й адаптуватися до сучасних реалій, відображаючи важливі аспекти історії та сучасності України в літературному контексті.

Список використаних джерел:

1. Важливі факти про голодомор в Україні : веб-ресурс. URL: https://tvoemisto.tv/news/5_vazhlyvyh_faktiv_pro_golodomor_v_ukraini_67397.html (дата звернення 15.10.2023).